

minden, ami külföldi és idegen: széles körökben váltak divatosszá a hindu vallás és filozófia, az amerikai technika és gazdaság élet formái, az orosz politikai fölfogás stb. A német nép sohasem fordult még magánál alacsonyabb műveltségű népekhez kultúráért, manapság azonban — fakad ki keserűen az író — Schiller és Goethe népe az irodalomban a dadaizmus bámulója, Mozart és Beethoven ivadékai jazzmuzsika mellett mulatnak, Luther fiai a tűzmadóktól tanulnak, Bismarck maradékai Lenint vallják mesterüknek. A hanyatlás oka korántsem pusztán gazdasági vagy fajbiológiai (az északi elem pusztulása), hanem ideális, mert az egész kultúréletet átfogó eszmény hiányában keresendő.

E sötét kép azonban mégsem teljesen vígasztalan: a relativizmustól újra a metafizika és értékrend felé fordul a német érdeklődés; az utóbbi évektől kezdve a vallásos életet is mindjobban betölti a megújulás vágya; a nevelés terén egy új (3.) humanizmus van kialakulóban; a keserű kiábrándulást élő német ifjúság is a helyes irányba indul. Mindez mégis csak akkor ér célt, ha a német ember a maga lelkiségének lényegére eszmél, amelyre fényt derítenek földje, fajisága, népisége, története, művészi és tudományos alkotásai és vallásos élete. Tumlirznek minderről sok és meggyőző mondanivalója akadt; ezért találó az a kép is, melyet a német lélek benső mivoltáról rajzolt: a nagy, az elérhetetlen után való vágy magátemésztő, tragikus istenkereséssé fokozódik benne, fűti a metafizikai hajlam, mely végül is mindig egy dinamikus életszemlélet megalkotója. Mindennek azonban írónk folyton a pedagógiai súlyát és jelentőségét nézi és keresi, ezért adódik önként a következmény is. A német művelődés eszménye címén ugyanis a mai kultúra vajudásából kiolvasott tanulságok alapján oly ideált követel, amelynek sok értéke éppen a XIX. század során ment veszendőbe. Vallásos, erkölcsi egyéniségekké a sajátosan német, nemzeti kultúra értékein kell nevelődnie az új nemzedéknek, mely ezáltal a maga népiségébe gyökerezik majd. Az eszmény koronáját pedig az igazi keresztény érzület és tevékeny szeretet kialakulása adja meg. Ez Tumlirz szemében a legfőbb érték, a kibontakozásnak is ezért a vallásos újjászületéssel kell kezdődnie. A könyv magyar olvasóját méltán köti le az a nagy számadás, melyben a pedagógia mérlegére kerülnek a föld, a fajbiológia, a történet és a jelen kulturális élet egész világot átfogó időszerű problémái. Amit pedig a németségre korlátoz az író, az igen sokszor a legközelebről érinti a német művelődéssel és pedagógiával szorosan egybefont miénket.

Balassa Brunó.

P. Rossello: Le Bureau International d'Éducation, Genève (é. n. 1930), 20 l.
Le Bureau International d'Éducation en 1930—31, u. o. 1931, 67 l.
Le Bureau International d'Éducation en 1931—32, u. o. 1932, 228 l.

E század küszöbén a nemzetköziség fogalma és áramlata a nevelés- és közoktatásügy terén is mind gyakrabban és erélyesebben jelentkezett. A tanügyi irodalomban is kongresszusokon több ízben felmerült az az eszme, hogy a nevelés- és közoktatásügy immár megérett arra, hogy külön nemzetközi központi szervvel rendelkezze, amely egyrészt az anyaggyűjtést látná el, másrészt kiindulópontja, esetleg irányítója lehetne e téren való önálló kutá-

tásoknak. Ebből az előkészítő mozgalomból hazánk is kivette részét.* A sokáig vajudó eszme végre 1925-ben testet öltött és a következő évben megkezdte működését a genfi Nemzetközi Nevelésügyi Hivatal (*Bureau International d'Education*). A történeti hűség és egy derék belga pedagógus, Edward Peeters érdeme azonban annak megállapítására kötelez, hogy az általa Ostendében 1909-ben alapított *Bureau International de Documentation Educative* több külföldi állambeli pedagógus lelkes támogatásával a háború kitöréséig fennállt, saját többnyelvű folyóirattal (*Minerva*) rendelkezett és *Bibliothèque Internationale d'Education* c. könyvsorozatot adott ki. A fent első helyen említett kiadvány történeti visszapillantás után közli a genfi Bureau alapszabályait, három főosztályának (igazgatás, kutatások, információk) ügykörtét, személyi összetételét stb. A 2. és 3. kiadvány, amelynek már viszonylagos terjedelme is kézzelfoghatóan szemlélteti a Bureau nemzetközi tervfoglalását és azt a hatalmas munkát, amelyet végzett, 2. részében közli a közoktatásügyi minisztériumoknak jelentéseit az elmúlt évről (1930—31-ben 6 állam, 1931—32-ben 24 állam részéről, ekkor már Nagy-Britannia, Németország és Belgium is szerepel). A kultúrpolitikusok és pedagógusok itt olyan legújabb hiteles adatok birtokába jutnak, amelyeket egyebütt alig szerezhethének meg. A genfi Bureau fontos, hézagpótló és időszerű tevékenységet fejt ki a következő irányban: közvetíti az iskolai törvényhozásra vonatkozó hivatalos anyag kicserélését a különböző minisztériumok között, közleményekkel látja el a sajtót (a központba 500 pedagógiai folyóirat érkezik), gyűjti a közoktatásügyre vonatkozó törvényeket és egyéb kiadványokat (eddig 1500 darab). Ezt kiegészíti többirányú, részben saját kezdeményezéséből, részben megbízásból vállalt, illetőleg tervbe vett vagy végzett rendszerező és kutató munka: értelmi és erkölcsi nevelés, gyermekirodalom (37 államból 3500 gyermekkönyv), nemzetközi együttműködés és tanfolyamok tanítók és tanárok számára a Nemzetek Szövetségének iskolai ismertetése érdekében (pedagógiai pacifizmus, több erre vonatkozó kiadvány), gyermeklélektan (milyen lélektani hatásokat ébreszt a történelem tanítása a gyermekekben és milyen gondolatokat a múlt és jövő történelmi távlatára, úgyszintén a közművelődés története), az iskolai munka és szünetek tartama, az iskolakötelezettség kiterjesztése, a férjes tanítónő helyzete, a közoktatásügyi költségvetések összehasonlítása stb. Ehhez járul nagyszámú önálló kiadvány: Iskola és család együttműködése, Útmutatás iskolák látogatására, A munka történetének tanítása, Nemzetközi levelezés stb. Legújabb és szerintünk legértékesebb munkája a Herriot miniszterelnök kezdeményezésére kiadott *L'Organisation de l'Instruction Publique dans 53 Pays* (XII, 374 lap, 61 diagrammal), amely, Magyarországot beleértve, 53 állam közoktatásügyéről ad a minisztériumok adatai alapján rövid, de rendszeres és szemléltető áttekintést (ismertetését l. Néptanítók Lapja, 1932, 781. l.). Végre *Bulletin du Bureau International d'Education* címmel francia és angol nyelven kiad egy negyedévi folyóiratot.

* V. ö. Fr. Kemény: Entwurf einer Internationalen Gesamtakademie: Weltakademie (Dresden, 1901). Institut International Pédagogique. Bulletin International et Officiel de l'Enseignement (Berne, 1905). L'Enseignement International. Histoire. État actuel. Avenir (Ostende, 1914), stb.

A felsoroltakból látható, hogy a genfi Nemzetközi Nevelésügyi Hivatal rövid fennállása ellenére kiváló életrealitásról tesz tanúságot, mind több hatóság érdeklődését és támogatását sikerült megszereznie és hatalmas lépésekkel halad előre. Ámde a vállalt és még várható feladatok olyan személyi és anyagi erőforrásokat feltételeznek, amelyek ezidőszert az amazokkal még nincsenek arányban. Véleményünk szerint ezen nem annyira a gazdaságilag szorongatott államok lennének hivatva lendíteni, mint inkább maga a Nemzetek Szövetsége, amelynek keretében már eddig is jóval csekélyebb fontosságú bizottságok és szakosztályok működnek. Helyes gyakorlati megoldásra vár továbbá még a nyelvkérdés, a soknyelvűség, ez az örök kerékkötője az egyetemes művelődési törekvéseknek.

kf.

Új magyar könyvek és füzetek.

Imre Sándor: Népiskolai neveléstan. A tanítóképzőintézeti tanításterv alapján. Bp. 1932. A Studium-könyvesbolt főbizománya. (N. 8-r., 160 l.) — Ara 4 pengő.

Bene Lajos: Számolástanítás az elemi iskola I. osztályában. Évszám nélkül. A szerző kiadása. Csernai István és Társai Beniczky-nyomdai műintézete Homokon. (16-r., 80 l.) — Ara 1 pengő 20 fillér.

Csuppay Lajos: Harc a kultúráért. Visszatekintés Sopron vármegye Iskolánkívüli Népművelési Bizottságának tízesztendei kultúrmunkájára. Sopron, 1932. A Rábaközi Nyomda és Lapkiadó Vállalat nyomása. (8-r., IV + 130 l. és 4 táblázat.)

Gulyás József: Néhány Comenius-fordítás. (Különlenyomatok gyűjteménye.) Sárospatak, 1932. Nyomtatta Kisfaludy László a ref. főiskola betűivel. (8-r., 36 l.)

Dr. Méhes Gyula: Kémiai kísérletek. Vezető a serdültebb tanulóifjúság számára a kémiai kísérletek végrehajtásában. *Dr. Méhes Gyula és Lányi György* rajzaival. Bp. 1932. Az Athenaeum nyomása. (8-r., 226 l.) — Ara a szerzőnél (II., Zsigmond-u. 9.) 4, boltban 5 pengő; kötve 1 pengővel több.

Urbán Barnabás: A középiskolai matematika és fizika tanításának szerepe a világnézet kialakításában. Sárospatak, 1932. Nyomtatta Kisfaludy László a ref. főiskola betűivel. (N. 8-r., 32 l.)

Stuhlmann Patrik dr.: Az ifjúkor lélektana. Scientia amabilis. (Szent István-Könyvek. 106. szám.) Bp. 1933. Szent István-Társulat. (K. 8-r., 108 l.) — Ara 4 pengő.

Tanterv és Utasítások a népiskola számára. Kiadta a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter 2495/1932. eln. számú rendeletével. Bp. 1932. Királyi Magyar Egyetemi Nyomda. (N. 8-r., 552 l.)